1937 ий 21 ДЭКАБРЬ
№ 96 (380)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушнызо!



Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

МЭМНАН РОДИНЫН ЧАПЛЭ ОРОЛ—ВЧК-ОГПУ-НКВД-лан 20 ИЙ



Ф. Э. Дзэржинский.

МАРИЙ РЭСПУБЛИК НКВД ПАШАЙЭҤ-ШАМЫЧЛАН

ВКП(б) Марий областной комитэт ВЧК—ОГПУ—НКВД-ын коло ийаш чаплэ йубилэйжэ кэчын калыкын тушманжэ-шамыч ваштарэш лӱддэ кучэдалшэ чэкист-шамычлан пламэнный большэвистский саламым колта.

Лэнинын-Сталинын куштымо совэт развэдкэ—ВЧК—ОГПУ—НКВД — пролэтар рэвольуцийын сэҥымашкыжэ посьагатлышэ кэч кӧмат коло ий годым чаманыдэ каратлэн шога.

Мужэствэ, лӱддымаш, калыкын тушманжэ-шамыч дэк нэнависть, Лэнин-Сталин пашалан мучашдымын прэданность—мэмнан чэкист-шамычын чэрташт тыгай. Тидын вэрч мэмнан калык ВЧК—ОГПУ—НКВД-ым тыгэ шокшын йӧрата.

Мэмнан партийын да калыкын тушманышт шинчэн лийышт: ӱшанлэ сталинэц, кӱртньӧ гай нарком Н. И. ЙЭЖОВ йолташын вуйлатымыжэ почэш НКВД ончыкыжат калыкын тушманжэ-шамычым—мэмнан родинын измэнникшэ дэн прэдатэльжэ-шамычым нимыньар чаманыдэ каратлаш тӱҥалэш.

Вийан лийжэ рэвольуцийын пӱсӧ шинчан оролжо—НКВД!

Вийан лийжэ кӱртньӧ гай сталинский нарком ЙЭЖОВ йолташ!

Вийан лийжэ мэмнан сэҥымашнан вуйлатышыжэ да организаторжо СТАЛИН йолташ!

ВКП(б) Обком.



Н. И. Йэжов.

Социалистичэский рэвольуцийын пэҥгыдэ оролжо

Коло ий ончыч, Кугу Октьабрь социалистичэский рэвольуций дэнэ сэҥэн налмэ Совэт властьым пэҥгыдэмдышаш вэрч гэроичэски кучэдалмэ кечылаштэ чаплэ ВЧК шочын.

Лэнин дэн Сталинын ончэн куштымо совэт развэдкэ (ВЧК—ГПУ—НКВД) классын кучэдалмаштыжэ эртак ончыл позицийыштэ лийын шогэн да лийын шога. Тудо „рэвольуцийын тушман кашакыштлан тура да промах дэч посна ударым ыштэн шогэн“, — Сталин.

Октьабрьын кӱртньӧ кидшэ дэнэ сӱмырал шумо эксплоататорский класс пашазэ дэн крэсаньык власть ваштарэш вийан кучэдалаш пижынэт. Нуно контррэвольуционный заговорым йамдылаш, саботажым организоватлаш, тэррористичэский дэн шпион организацийым организоватлаш тӱҥалынэт. Нунылан капиталистичэский окружэний полшэн, да нунын дэнэ пэҥгыдэ кылым кучэн шогэнэт.

Всэроссийский чрэзвычайнэ комиссий (ВЧК) Лэнин дэн Сталинын инициативышт дэнэ 1917 ий 20 дэкабрьыштэ организоватлымэ. ВЧК ончылан Россий кӧргыштӧ кэч кужэч лэктын шогышо чыла контррэвольуционный выступлэньым да саботажым ышташ тӧчышӧ тушман кашакым прэслэдоватлаш да шалатэн пытараш задачэ ышндалтын ыльэ.

Тидэ задачым шукташлан совэт развэдкэ кӱртньӧ гай пэҥгыдын, бэзавэтный страсть дэнэ да рэвольуционный бэспощадность дэнэ пижын. ВЧК главажлан партий Лэнин дэн Сталинын чаплэ соратникшым, рэвольуцийын стойко рыцарьжым, пэҥгыдэ большэвик Фэликс Эдмундович Дзэржинскийым шогалтэн.

ВЧК Кугу Октьабрь рэвольуцийын сэҥэн налмыжым аралашлан пашазэ класс диктатурын пэҥгыдэ оружийжэ лийын.

ВЧК граждан сар фронтышто да тылыштэ заговорщик, шпион-шамычым разоблачитлэн шогэн. Вэс кугыжаныcэ развэдыватэльный орган-шамыч эл кӧргысӧ буржуазий дэнэ, эсэр, мэньшэвик да нунын кодшо косашт дэнэ, адак троцкистско-бухаринский элэмэнт-шамыч дэнэ кэлшэн, заговор почэш заговорым организоватлэн шогэныт.

1918 ийыштэ ВЧК английский развэдчик Локкартын организоватлымэ кугу заговоржым тӱжвак луктын. Тидэ развэдчик да провокатор английский правитэльствэ дэнэ кэлшэн, брэстский мирым закльучатлымэ жапыштэ большэвик партий ваштарэш кучэдалаш Троцкий дэн Бухаринлан полшэн шогаш йамдылалтын.

Локкартын заговорыштыжо вэс кугыжанласэ чыла миссий-шамыч гайак участвоватлэныт. Заговорщик-шамыч вооружонный восстаньым, дивэрсийым, совэт правитэльствым арэстоватлаш да Лэнинным пушташ йамдылалтыныт. Калык коклаштэ нэдовольствым ышташлан шужымашым организоватлаш да эпидэмийым шараш тӧчэныт.

ВЧК-ын бдитэльный да писэ лиймыж дэнэ заговорщик-шамыч шкэ планыштым шуктэн кэртын огытыл.

1919 ийыштэ английский развэдкэ Пэтроградым Йудэничлан пуаш да буржуазный стройым ышташлан кугу войэнный заговорым организоватлаш тыршэн. Заговорын организаторжо—английский развэдчик Поль Дьукс „национальный центр“ дэн „сэюз возрождения“ лӱман контррэвольуционный организаций дэнэ кылым кучэн илэн. Заговорщик-шамыч кугыжан рэжимын дэйатэльышт, кадэт да буржуазийын моло шакшэ прэдставитэльышт дэнэ „шушаш правитэльствым“ паләмдэныт.

Сталин йолташын вуйлатымыж дэнэ тидэ кугу заговорым тӱжвакэ лукмо. Сталин йолташ Пэтроград оборонным вуйлатымыж годым Йошкар армийыш вэрэштшэ прэдатэль, шпион-шамычын бэлобандит кашаклан полшэн шогымыштым палэн налын. Сталин йолташын прифронтовой полосам контррэвольуционэр кашак дэч эрыкташ кӱштымыжӧ да мэрым ыштымыжэ почэш ВЧК „национальный цэнтрын“ кугу заговоржым тӱжвак луктын да разоблачитлэн.

Граждан сар жапыштэ гэрманский, польский, английский да французский развэдкэ совэт эл ваштарэш кугу шпионажым да заговор пашам ыштэн шогэныт.

ВЧК „союз защиты родины и свободы“ лӱман войэнный заговорщик организацийым шалатэн. Тидэ организаций Москошто тунамсэ французский посланик Нулансын кӱштымыжӧ почэш восстаньым организоватлэн ыльэ. Нуланс восстаньым организоватлаш, контррэвольуционный да

(Мучашыжэ 2-шо могырышто).

Марий АССР Исполком дэч

Коло ий годым Совэт Ушэм капиталистичэский окружэньын лӱшкэн мӱгырышӧ тэҥызыштыжэ гранитнэ скала сэмын шога да тудын куатшэ кажнэ кэчын кушкэш, пэҥгыдэмэш. Тушман-шамычлан лӱдшашын да чумыр шэмэр айдэмэ тукымлан йывыртышашын мэмнан элыштэ ышталтшэ социализм строитэльствын пэш чот кушмыжым орышо фашизм да тудын агэнтуржо—троцкистско-бухаринский выродко, шпион, дивэрсант, врэдитэль да мэмнан кугу родинан прэдатэльжэ-шамыч, буржуазный националист-шамыч чыла могырым атаковатлат.

Совэт властьын чыла коло ийжэ мучко, пролэтар диктатурын обнажонно кэрдыжэ—ВЧК—ОГПУ—НКВД орган-шамыч, Лэнин-Сталин партийын вуйлатымыжэ почэш, мэмнан чаплэ родинан чыла тушманжэ-шамыч ваштарэш чаманыдэ кучэдалыныт да кучэдалыт. Шэмэр-шамычын нэрыдымэ шинчажэ—НКВД орган-шамыч калыкын кэч могай тушманжымат, нуно кэч кушак шылынэт гынат, шкэнжын пуштэдышэ-прэдатэль улмо шакшэ тӱсшым, фашизмын прэзрэннэ тарзыжэ улмо шакшэ тӱсшым кэч кузэ пэтыра гынат, чаманыдэ тӱжвакэ луктыт, разоблачатлат да пытарат. Марий рэспублик шэмэр-шамыч, рэспублик тэрриторийыштэ тӱжвак лукмо контррэвольуционно буржуазнэ-националистичэский организацийын чыла вожшым куклэн пытарымэ шотышто чаманыдэ кучэдалын, ӱшанат: доблэстнэ наркомвнудэлэц-шамыч рэспублик тэрриторийыштэ калыкын ик тушманжымат, ик врэдитэльымат, ик шпионымат, самырык Марий рэспубликын вийангшашыжым чараклаш тӧчышӧ моло тушман-шамычымат огыт кодо.

Марий АССР Исполнитэльный комитэт ВЧК—ОГПУ—НКВД орган-шамычын 20-шо идалыкшэ кэчын калыкын тушманжэ-шамыч ваштарэш лӱддэ кучэдалшэ доблэстнэ наркомвнудэлэц-шамычым шокшын саламла да чаплэ наркомвнудэлэц-шамыч, сталински нарком Николай Иванович Иэжовын вуйлатымыжэ почэш, шкэныштын ончыкыжым ыштымэ пашаштышт калыкын чыла тушманжым мучашкэ шумэш разоблачатлат да пытарат манын ӱшана.

Вийан лийжэ мэмнан куатлэ Совэт родина!

Вийан лийжэ сэҥаш лийдымэ мэмнан Лэнин-Сталин партий!

Вийан лийышт калыкын чыла тушманышт ваштарэш чаманыдэ кучэдалшэ доблэстнэ наркомвнудэлэц-шамыч!

Вийан лийжэ мэмнан партийын вуйлатышыжэ, СССР калык-шамычын вуйлатышышт—кугу Сталин!

Марий АССР Исполком.

СОЦИАЛИСТИЧЭСКИЙ РЭВОЛЬУЦИЙЫН ПЭНГЫДЭ ОРОЛЖО

МУЧАШ

подрывной пашам ышташ меньшевик, эсэр-шамычлан шуко оксам пуэн шогэн.

Гэрман развэдкэ бэлогвардэйэцын армийжым формироватлаш полшэн да нунылан оксам колтэн шогэн. Тунамсэ гэрманский посольствыжо „правый цэнтр" лўман контррэвольуционно организацийын прэдставитэльжэ Лэонтьэв да Урусов дэнэ кэлшэн, Моско шупшын налаш договоритлэвыт. Чудский йэр флотилийын командуйущийжэ, нэмэц шпион Нэлидов нэмэц развэдкын кўштымыжо почэш флотилийым разоружитлаш тыршэн. Нэлидовым разоблачитлэныт да арэстоватлэныт. Но Иудушка Троцкий тудым арэстоватлыма гыч утарэн.

Эн чотшо польский развэдкэ шкэ шакшэ пашажым ыштэн шогэн. Польский развэдкын организаторжо Пильсудскийын организоватлымэ шпион да дивэрсий организаций партийнэ дэн совэт организацийлаш провокатор-шамычым колтыл шогэн. Польский шпион да дивэрсант-шамыч кидышт дэнэ пойэзд крушэньэ, тэррор, кўвар пудэштарымаш, склад йўлалтылмаш лийэдэн.

Польский развэдкын кодшо йужо подлый шпион-шамычышт кызытат ыльыч. Но совэтский развэдкэ сталинский нарком Н. И. Йэжов йолташ вуйлатымэ дэнэ тидэ коварный да гнусный тушман кашакым шалатэн пытарымэ.

Лэнин дэн Сталин йолташын куштымо да рэвольуцийын чаплэ рыцарьжэ Фэликс Дзэржинский вуйлатымэ ВЧК граждан сарын гэроичэский ийыштыжэ эртак класс кучэдалмын ончыл позицийыштыжэ лийын да рэвольуцийын тушманыштлан пэнгыдэ ударым пуэн шогэн.

Лэнин - Сталин партий дэн пашазэ классын мучашдымын прэданнэ шўлышэш Ф. Э. Дзэржинский воспитатлымэ ВЧК тушман кашакым эрэак ужын, нуным шалалтэн шогышо совэт калыкын писэ оружийжэ лийын.

Йошкар армийын бэлогвардэйэц бандит кашакым да 14 дэржавын интэрвэнций-шамычым сэнгымаштыжэ ВЧК-н кугу заслугыжо уло.

Граждан сар пытыш. Совэт эл империалист да граждан сар дэнэ шалатэн пытарымэ озанлыкым восстановитлаш тўҥалын. Но тушман малэн огыл. Нуно тошто сэмынак рвэзэ совэт рэспубликын экономикшым кўрлашлан шкэ подрывной да врэдитэльствэ пашаштым ышташ тўҥалыныт.

Лэнин-Сталин партий тидым ончычак шижын налын, ВЧК—ГПУ вэс кугыжанысэ развэдкэ-шамычын заданьышт почэш, шпион да дивэрсант, тўрлö контррэвольуционный организаций кашак империалист-шамычын 1930-1931 ийыштэ у войэнный интэрвэнцийым тўҥалаш ончыктымо жапыштлан, Совэт элын вийжэ дэн обороноспособностьшым луштарашлан, мэмнан калыкын озанлыкшым кўрлаш тыршэныт.

Калык тушман шкэ подрывной, врэдитэльский пашажым эн чотшо калык озанлыкын рэконструкций жапыштыжэ ыштэн шогэныт.

Но рэвольуцийын писэ оролжо ВЧК—ГПУ тушман кашакым разоблачитлэн да чаманыдэ каратлэн шогэн. Совэтский развэдкэ „шахтинэц-шамычым", „промпартийым", йал-озанлыкыштэ кулацкий контррэвольуционный организацийым („ТКП") шалатэн пытарэн.

Лэнин - Сталин партий вуйлатымэ дэнэ ВЧК—ГПУ тыныс строитэльствыжлан йöным, Сталинский пятилэткэ-шамычым СССР-ыштэ социализм ыштымашым сэҥымаш дэнэ шукташ тыныс условийым обэспэчитлэн.

Фашист шпион шайкын тарлалтшэ троцкистско-бухаринский кашак ваштарэш кучэдалмаштэ совэтский развэдкын рольжо пэш кугу.

Калыкын шыдэ тушманжэ, фашист развэдкылан ужалалтшэ троцкистско-бухаринский бандэ партий ваштарэш эн шакшын кучэдалмашкэ кусныныт.

Н и н э мэрзавэц кашак партийын да правитэльствын руководитэльыштым пуштмашым, калык озанлыкын тўрлö отрасльыштыжэ дивэрсийым, врэдитэльствым организоватлылыныт, пашазэ-шамычым отравитлылыныт да войэннэ пойэзд-шамыч крушэньым организоватлылыныт.

Сталинский нарком Н. И. Йэжов йолташ вуйлатымэ дэнэ совэтский развэдкэ—НКВД фашистский развэдкын да нунылан ужалалтшэ троцкист - бухаринэц мэрзавэц кашакын Совэт элым фашист - шамычлан ужалаш тыршышэ шамычым разоблачитлэн да шалатэн.

Совэтский развэдкэ шпион пыжакш шамычым вожгэ куклэн пытарышаш вэрч ончыкыжымат вийан кучэдалаш тўҥалэш, Сталинский Конституцийэш возэн шындымэ социализмын кугу сэҥымашыжым чаплын орола.

Шакшэ троцкистско-бухаринский шпион кашак мэмнан социалистичэский родиным ужалэн огыт кэрт, совэт калыкын коммунизмыш каймыжым чараклэн огыт кэрт! Совэтский развэдкэ нуно гад кашакым чыла вэрэат ужын куча да ончыкыжымат кучаш тўҥалэш.

Совэтский развэдкым чыла шэмэр калык йöрата. Тудо пэнгыдэ да сэҥаш лийдымашлык, вэт тудо большэвик партий вуйлатымэ почэш пашам ышта, вэт совэтский развэдкэ социализм пашалан мучашдымын прэданнэ да массэ дэнэ пэнгыдын кылдалтын шога.

Тыгай шот буржуазный эллаштэ нигузэат лийын огэш кэрт, тушто развэдкэ эксплоататор классын хищничэский интэрэсыжым арала.

Миллион дэнэ совэт патриот-шамыч шкэ совэтский развэдкэ—ВЧК—ГПУ—НКВД-лан рэвольуцийын тушман кашакыштым разоблачитлаш да к у к л э н пытараш активнэ полшэн да полшэн шога.

С о в э т с к и й развэдкын вийжэ, бойэспособностьшо да писылыкшэ—массэ дэнэ пэнгыдэ кылым кучымаштэ, Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ лиймаштэ да социализмылан вэрный лийын шогымаштыжэ улэш.

Пўтынь совэт калык Сталин йолташын 1937 ий фэвраль дэн мартыштэ лийшэ ВКП(б) ЦК Плэнумышто капиталистичэский окружэнийын шучкылыкшо нэргэн ойлымыжым пэнгыдын шинчэн шога. Сталин йолташ плэнумышто тыгэ ойлэн:

„Шарныман да нигунамат мондыман огыл: капиталист эл-шамыч улмо годым Совэт Ушэмын тылышкыжэ вэс кугыжаныш-шамычын развэдкэ органышт колтылмо врэдитэль, дивэрсант, шпион, тэррорист-шамыч эрэак лийыт. Тидын нэргэн шарныман да капиталистичэский окружэний фактын значэньыжым аклэн шуктыдымо, врэдитэльствын вийжым да значэньыжым аклэн шуктыдымо йолташ - шамыч ваштарэш кучэдал шогыман".

Мэ социалист родинын патриотшо-шамыч шкэнан рэвольуционный бдитэльностьнам эшэ кўш нöлтэна. Шкэнан родинын вийжым оролаш, чыла шпион, дивэрсант да врэдитэль кашакым вожгычак куклэн пытараш чаплэ совэтский развэдкылан эшэ вийан полшаш тўҥалына.

Мэ шкэнан пэнгыдэ, вийан большэвик партий да калык вождь йöратымэ Сталин йолташ йыр эшэ чот чумыргэна.

(„Спутник агитатора" журнал гыч).

1937 ий 12 дэкабрьыштэ СССР Вэрховный Совэтыш сайлымаштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлышэ избиратэль шот нэргэн Цэнтральный Избиратэльный Комиссийын увэртарымыжэ

1937 ий 15 дэн 16 дэкабрьыштэ Цэнтральный Избиратэльный Комиссийыш йатыр тораштэ улшо избиратэльный участкыла, корнышто улшо пойэзд дэн пароходла гыч данный пурэн. Нунын дэч альэ мартэ тўрыс свэдэньэ укэ ыльэ. Сандэнэ СССР мучко избиратэль шот 94.138.159 йэҥ (15 дэкабрьыштэ увэртарымэ дэч 498.681 йэҥ шукырак) опрэдэлитлалтын, тугак голосованьыштэ участвоватлышэ йэҥ 91.113.153 мартэ (15 дэкабрьыштэ увэртарымэ дэнэ тангастарымаштэ 793.807 йэҥ) шукэмын, тидэ избиратэль шот гыч 96,8 процэнт лийэш.

Тидэ данныйым налмаш Цэнтральный Избиратэльный Комиссийлан чыла округлаштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт **вэрч** пумо йўкым итожитлаш йöным пуэн.

Сойуз Совэтыш сайлышашлан чыла избиратэльный округлаштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт **вэрч** 89.844.271 йэҥ голосоватлэн, тидэ чыла участвоватлышэ кокла гыч 98,6 процэнт лийэш.

„СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэнийын" 90 статьажэ нэгызэш нэдэйствитэльныйлан шотлымо бўллэтэнь 636.808 лэктын, кандидат-шамычын фамилийыштым удыралман 632.074 бўллэтэнь погынэн.

Национальность Совэтыш Сойузный рэспубликла гыч сайлышашлан чыла избиратэльный округлаштэ коммунист дэн бэспартийнэ шамыч блокын кандидатышт **вэрч** 89.063.169 йэҥ голосоватлэн, тидэ чыла участвоватлышэ кокла гыч 97,8 процэнт лийэш.

„СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэнийын" 90 статьажэ нэгызэш нэдэйствитэльныйлан шотлымо бўллэтэнь 1.487.582 лэктын, кандидат-шамычын фамилийыштым удыралман 562.402 бўллэтэнь погынэн.

Посна сойузный рэспубликлаштэ Сойуз Совэт дэн Национальность Совэтыш сайлымэ итог

Сойузный рэспублик лўм	Избиратэль шот	Голосованьыштэ участвоватлэн		Коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч голосоватлэн: Сойуз Совэтыш		Национальность Совэтыш	
		Абсольутный цифр	Чыла избиратэль шот гыч проц.	Абсольутный цифр	Чыла голосоватлышэ шот гыч %	Абсольутный цифр	Чыла голосоватлышэ шот гыч %
РСФСР	60.571.292	58.623.335	92,0	58.623.335	96,8	57.687.755	98,4
Украинский ССР	17.539.876	17.156.273	97,8	16.980.303	99,0	16.799.399	97,9
Бэлорусский ССР	3.007.342	2.929.666	97,4	2.892.815	98,7	2.884.244	98,4
Азэрбайджанский ССР	1.648.877	1.577.117	95 6	1.564.183	99,2	1.555.523	98,6
Грузинский ССР	1.940.547	1.866.189	96,2	1.849.932	99,1	1.847.367	99,0
Армьанский ССР	620.220	596.675	96,2	592.146	99,2	592.682	99,3
Туркмэнский ССР	691.925	651.962	94,2	647.345	99,3	644.329	98,8
Узбэкский ССР	3.548.441	3.319.216	93,5	3.286.897	99,0	3.274.473	98,6
Таджикский ССР	774.864	738.099	95,3	728.656	98,7	726.604	98,4
Казахский ССР	2.995.367	2.901.702	96,9	2.882.844	99,4	2.862.726	98,7
Киргизский ССР	799.408	753.549	94,3	731.395	97,1	733.480	97,3
СССР мучко чылажэ	94.138.159	91.113.153	96'8	89.844.271	98,6	89.063.169	97,8

Совэт Национальностьыш **Автономный** рэспубликла, **Автономный** областьла да **Национальный** округла дэч сайлышашлан чыла избиратэльный округлаштэ избиратэль 10.353.188 йэҥ шотлалтэш. Голосованьыштэ 9.954.133 йэҥ, вэс сэмын манаш, 96,2 процэнт участвоватлэн. Нуно округлаштэ коммунист дэн бэспартийнэ-шамыч блокын кандидатышт вэрч 9.757.435 йэҥ, вэс сэмын манаш, голосованьыштэ участвоватлышэ шот гыч 98 процэнтшэ голосоватлэн.

„СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн положэнийын" 90 статьажэ нэгызэш нэдэйствитэльныйлан шотлымо 61.784 бўллэтэнь лэктын, кандидат-шамычын фамилийыштым удыралман бўллэтэнь 34.914 погынэн.

СССР Вэрховный Совэтыш сайлышашлан Цэнтральный Избиратэльный Комиссий.

Максимовлан совэт школышто вэр лийман огыл

Азйал тӱҥалтыш школышто тунемше (Морко район) Максимов Иван школышто тунемше ушкал рашам сайэмдымэ да тунэммэ качэствым нӧлталмэ олмэш, тудо тӱрлӧ сэмын тунэммэ качэствым волташ гына тырша.

Заньатыш эртак йамдылалтдэ толэш. Школышто дисциплиным пужаш тырша. Йоча-шамычым тӱрлӧ сэмын шӱрдылэш. Заньатыш вараш кодын толэш.

Йоча-шамычым начар тунемме дэнак тидэ классышто пэш шуко плохо отмэткэ уло.

Тэвэ I чырыкыштэ 10,5 процэнт плохо отмэткэ дэнэ тунэмынит.

Тудо шкэжат моральнэ да быт шотышто разложиталтын. Кажэ кэчын йӱын коштэш. Ситартышыжэ заньатийышкат йӱмо вуйа толэш. Пионьэр отрӓдыштэ вожатыйлан ыштымыжэ годым отрӓдым шалатымашкэ шуктэн. Самокритикым пызырэн.

Калык тушман-шамычым разоблачитлаш пижмэ олмэш нунын дэнэ кылым гына кучэн илэн.

Тэвэ буржуазный националист Николаэв Йогор дэнэ кылым кучэн илэн. Тудын дэнэ ваш унала коштынат, пырльа йӱынат.

Калык тушманын пособникшэ, моральнэ да быт шотышто разложитлатше Максимов комсомолышто да совэт школышто туныктышылан шогэн огэш кэрт.

Комсомолэц.

Кугу йэҥ тунемтымашым вийаҥдыман

1938 ийлач чыла тунэмдымым тунемтэн лукман. Садлан кажнэ ронон, райкомолын задачэ—кугу йэҥ тунемтымашым вийаҥдаш да вуйлатэн шогаш.

Но тугэ гынат мэмнан рэспубликыштэ кугу йэҥ тунемтымаш лушкыдын шындымэ. Посна районлаштэ (Оршанкэ, Ронго, Шэрнур) кугу йэҥ тунемтымо паша начар кайа. Роно дэн райкомол тидэ важнэ политичэский задачым огыт аклэ. Садлан посна колхозлаштэ тунэмдымэ-шамычым тунемташ альат пижын огытыл.

Тэвэ „Орша" колхозышто (Сотнур район) 33 тунэмдымэ шотлалтэш. Но нуным тунемташ альат тӱҥалын огытыл,—манын Алэксэйэв йолташ увэртара.

„Ломбэр" колхозышто (Шэрнур район) тунэмдымэ-шамычым тунемташ Пэкпулатов шогалтымэ. Но тудо тунемташ тӱҥалын огыл,—манын Колхозник йункор увэртара.

Тыгак Ронго районышто „Шэмэр-Марий", „Йошкар Энэр", „Йӱлэдӱр", „Йошкар Кэчэ", „Красный пахарь", „Кӱшнур", моло колхозлаштат кугу йэҥ-шамычым тунемташ тӱҥалын огытыл,—манын Никитин йолташ воза.

Кызытак тидэ пашашкэ чыла общэствэнностьым шупшман. Эн ончыч роно дэн комсомол организацэ-шамычлан пижман.



Сталин лӱмэш Чэльабинский тракторный заводын цэховой площадкыштыжэ „Сталинэц" трактор-шамыч колтышаш дэч ончыч. **Сойузфото.**

К О Р Н Ы Ш Т О

Кайат корно дэнэ, кодэш олыкла,
Колхозын обозшо эртат почэла.
Сай таптылгэ корно шуйна ташмала,
Ӓ мӱндырнӧ койын шогэ пич кожла.
Каважэ тӱрлалтын сур мамык пыл дэн,
Мардэж пуа тутыш, кожлажэ лӱшкэн.
Ӓ шыжэ мардэжшэ мийэн да пэрнэн,
Чараҥшэ пушэҥгэ воктэнэ шӱшкэн.
Коклан, шуэракын пӱргат имньэ-влак,
Йа колын покталмым „кожгэ" тарванат.
Улазышт ваш-ваш мутланат чыланат,
Куанышын пэш вэсэлан койылдат.
Кузэ от куанэ тыгай илышлан,
Пийал дэн пэлэдшэ мэмнан курымлан.
Пӧрйэҥ ӱдрамашэ куан дэн чылан,
Пэлэдшэ элнаштэ илат тӧр праван.
Мэмнан илыш гайэ укэ нигуштат,
Тӱньаштэ йолга лачак шкэт пэлэдалт.
Вождь Сталин вӱда сэҥымашкэ эртак,
Сэнгэн толына мэ йыр-ваш кэч куштат.
—Мэмнан колхозанжын сай шочын
шурнат
Пэш сылнын лойгальэ той гайэ уржат.
Пашажэ чот шолын кумда нурыштат,
Йыр шэргылтын сылнэ машинэ мурат.
Ӱдалмэ уржа пэшак сайын лэктэш,
Мардэж ваштарэш лойгалэш да кушкэш.
Вот тыштэ куанжэ шӱмэш тич тэмэш,
Йыр-ваш куан муро тунам шэргылтэш.
Гармоньжым налэш да Микалэ, шокта.
Ӓ сэмжэ мэмнан илышнажым мокта,
Ӓ сэмжэ мэмнан кумылнажым нӧлта,
Ӓ сэмжэ пашаштэ ноймэтым покта!
Ӓ сылнэ мур дэнэ элна пэлэдэш,
Мур сэмжэ мэмнам эрэ ончык ӱжэш,
Мур сэмжэ эрэак пашашкэ шупшэш,
Мур дэнэ кэч кушто паша ушналэш.
Улан, культуран пэлэдэш илышна;
Пэлэдын сӧралын, тӱзланыш йална.
Вождь Сталин тылат саламна,
Чылт волгыньчо сэмын писэштын кайа.
Пӧртнажэ тоштэмшэ, шӱкшӱ вэт улмаш,
Шинчэн урэмнам койдаралын йыр-ваш.
Пӧртнажэ чылт у—кава гай окнаш,
Пич шыжым тӱҥальэ элэктр йолгаш...
—Пашам ыштэна чыланат шкаланна,
Пашаштэ тыршэн кучэдал шогэна.
Сай шочшо у шурным чыла погэнна,
Паша кэчылан шуко лийэш киндына.
Чынак, ӱшанэм ты ойланжэ мыйат,
Ыштэн лач кум шӱдӧ паша кэчымат.
Куан дэн Катьан чыла йэшышт илат,
Ӓ пӧртым шэлэш патэфонын муржат.
Тыгэ вэсэлан лийшэмалын мийат,
Коклан пӱргалэш тарванэн сур имньат,
Уэш тарванат писынрак чыланат
Ола вэк йортэн имньэ-шамыч кайат.
Сӧралэ мӱндӱрчын олажэ йыр ваш,
Элэктр тул дэнэ йӱла пич каваш.
Да пойэзд кайа рэльсэ вачын шӱшкэн,
Тыгак вэт кайа илышнажэ чымэн.

Чалай Васлий.

БРИГАДИР РЬАБИНИН

Рьабинин Тимофэй Михайлович рэспубликын ик знатнэ йэнжэ. Ронго МТС-ын ӱдрамаш тракторный бригадын бригадиржэ. Тудым мэмнан рэспубликыштэ чыланат раш палат. Рьабинин—тысӓчник.

...Тэний шошым Ронго МТС-ын дирэкторжо, Кирилов йолташ рӓдовой тракторист Рьабинин йолташлан тыгэ ойлэн:

—Колышт-йа,—маньэ дирэктор,—тыйым, Рьабинин йолташ, мэ ӱдрамаш трактор бригадын бригадирлан шогалташ кэлшына. Тый шкэжэ кузэ шонэт, кэлшэт?—йодо дирэктор.

Рьабинин шоналтыш: бригадым вуйлаташ да эша ӱдрамаш бригадым; паша куштылго огыл.

— Кэртам гын? — ӧрӧ Рьабинин..

—Ӧршаш укэ, Рьабинин йолташ! Тый ала ӱдрамаш-шамыч дэч лӱдынат. Пашам ыштэн огыт кэрт шонэт? Тидын нэргэн лӱдаш укэ. Шинчэт, Паша Анҕэлина ӱдыр гынат могай рэкордым шындэн. Пӱтынь эллан чудэсам ончыктэн. Да, мом тыйым агитироватлаш, шкат шинчэт, пашам ыштэн кэртат. Отказ кэрт — полшэна,—тыгэрак дирэктор Рьабинин йолташлан умландарыш. Пашам ыштэн кӱлмым Рьабинин шкат пала. Тыгай годым тудо „ом пиж" манын ок шого. Паша мутланымаштэ огыл, паша—пашаштэ, колхоз пасулаштэ!—шона Рьабинин.

—Бригадир лийам!—пэҥгыдын пэлэштэ Рьабинин,—только иктым каласэм: пашаштэ полшэн шогыза?

И вот Рьабинин бригадир.

Вашкэ мланде топлана. Куралаш жап шуэш. Паша ышташ—жап толэш.

Рьабинин тудо кэчак шкэ бригадыжым пога, умландара. Машиным кузэ кучылташ, кузэ тудым эрыктэн, ончэн шогаш—чыла тидым трактористка - шамычлан каласкала.

—Шинчэн шогыза,—манэш Рьабинин,—трактор тидэ мэмнан кид, мэмнан йол. Тракторын частьшэ пудырга гын, пашана шогалэш. Тыгэ ышто ага паша кӱрылтын кэртэш. Тидым ида мондо. Садлан машина иктаж мо лийэш гын, тунамак ачалаш пижса. Тунамак тудым тӧрлатыза! Тракторым сайын аралаш, тудым сайын эрыкташ—трактористын долгшо, обӓзанностьшо.

Тунамак Рьабининын бригадыжэ тракторист-шамычын сорэвнованьым ушна. Тудо тыгай обӓзатэльствым налэш:

Тэний ик трактор дэнэ 1400 гэктар мландым куралаш.

Тэний трактор дэнэ 1200 килограмм горьючийым аныклаш.

Шошо шуын. Мланде топланэн. Рьабинин шкэ трактористка - шамычым погэн, Карл Маркс лӱм колхозышко вудалэш.

Колхоз вуйлатышэ Рьабинин бригадыжым куанэн вашлийэш.

—Мэ тэндам тэнгэчак вучышна. Тау толмыланда.

Эрлашыжым бригадэ кок машина дэнэ Карл Маркс лӱм колхозын кумда мландыжым мамылаш лэктэ.

Кок трактор „Карл Маркс" колхоз пасум шэргылтара.

Ик кэчэ, кок кэчэ, кум кэчэ куралыт—тэвэ шошым лум йӱмач лэкшэ мландэ оларак сэмын кийын кийа ыльэ, ындэ ончэт—мландэ шэм посто гай шуйналтын кийа.

Тидэ Рьабинин бригадын пашажэ. „Карл Маркс" колхозын пасужым куралмэк, Рьабинин сэмынжэ шоналтыш.

—Ӱдыр-шамыч улыт ман. Пашам пӧрйэн-шамыч дэч коч талын ыштат. А. мыйондак ӧрын шогэнам. Нимат ӧршаш укэ. Нуным пашаш организоватлэн мош тыман. Вара нуно ик нормо олмэш, кэчэш кок-кум нормым тэмат.

Тыгэ Рьабинин шонэн, тыгак ыштэн. Тудын шонымыжо паша дэн шукталт толын.

Карл Маркс лӱм колхозышто курал пытарымэк, тудо „Чэвэр Май" колхозыш кайэн. Рьабинин, бригадыжэ тыштат уло вийжэ дэнэ, уло мошт-тымыжо дэнэ куралаш пижын. Трактор йара шогэн огыл.

„Чэвэр Май" колхозышто куралмэк, Рьабинин бригадын лӱмжӧ моло колхозлашкат шарлэн. Колхоз-шамыч пашам талын ыштымэ Рьабинин бригадыжым шкэ дэкышт эрэ ӱжыныт. Колхоз-шамычын ӱжмыштлан Рьабинин нигунамат вуйым шупшын шогэн огыл. Тудо прикрэпитлымэ колхозыштыжэ вэлэ огыл, моло колхозыштат куралаш полшэн.

—Трактор тидэ—мэханичэски вий. Тудым шогалташ ок йӧрӧ. Йӱдшӧкэчыжэ куралман. Йара ик минутымат шогыктыман огыл. Минут гыч час, час гыч кэчэ, арньа погына. Тыгэ мэ нормынам огына тэмэ, МТС-ым, районым, рэспубликым шэҥгэк шупшына. Тыгэ мэ шошо ага пашам образцово эртарэн огына

(Мучашыжэ 4-шэ могырыштэ).

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Цэнтральный Китайыштэ

Фронтын восточный участкыштыжэ—Шанхай дэн Нанкин кокла районышто кызыт йапонэц-шамыч Ханчжоуш (Чжэцзян провинцийын столицыжэ) наступатлаш тӱҥалыныт. 14 дэкабрьыштэ йапон войска йугышкыла—Ханчжоу вэлыш да западышкыла—Хучжоу вэлыш (Тайху йэр дэч йугыштыла) кайаш тӱҥалыныт.

Цзинцзян дэч западыштыла кодшо йӱдым йапонэц-шамыч Ианчжоу олаш атакым ыштэныт, но нуным чактарымэ.

Йанзы эҥэрын сэвэрный сэрыштыжэ китай войскан фронт линийжэ тыгай: Цзинцзян гыч Ианчжоуш кайа, тужэч западыш Льухэ мартэ да умбакыжым Чучжоуш шуымаш (Аньхуэй провинций), варажым фронт йугышкыла савырнэн Чаосьан дэн Увэй вэлыш кайа, Туалин лишнэ Ианцзы эҥэр гоч вонча. Умбакыжым фронт линий Ианцзы дэч Пин-Йан, Шидай, Тайпин, Цзиндэ гоч (Аньхуэй провинцийын йуго-восточный ужашыжэ) да востокышкыла Ханчжоу дэк кайа. Тидэ линийын кужытшо 350 километрыш шуэш.

Йужный Китайыштэ

Гуандун провинцийыштэ йапонэц-шамыч крэдалаш кызытат йамдылалтыт. Эн өнчычак нуно Кантон-Коулун кӱртньӧ корныжто кошташым кӱрлвэшт. Тидын дэнэ нуно Китайыш вэс элла гыч вэружэньэ кондымым чарынэшт.



Йэчэ дэнэ сорэвноватлымашштэ участвоватлышэ Лэсорабфакын физкультурницажэ-шамыч. Шола гыч пурлашкэ: Болгарскайа Н., Морозова Ш., Волкова В.

ИЭЧЭ ДЭНЭ СОРЭВНОВАНЬЭ

18 дэкабрьыштэ Йошкар-Олаcэ физкультурник-шамыч йэчэ дэнэ Какшан эҥэр сэрышкэ погынэныт. Физкультур сорэвнованийыштэ чылажэ 16 командэ участвоватлэн.

Сорэвнованийын рэзультатшэ: 1-й вэрым „Динамо" командэ налын. Пӧрйэҥ командын жапшэ 2 час 13 минут, 42 сэкунд. Ӱдрамаш командын 47 минут да 10 сэкунд. 2-шо вэрым Пэдинститутын команды жэ налын. Тидэ командэ пӧрйэҥ 2 час, 16 минут, 36 сэкунд. Ӱдрамаш командэ—48 минут да 41 сэкунд жапыштэ коштын.

Йужо организаций-шамыч сорэвнованийыштэ начар участвоватлэныт. Тэвэ Музыкальнэ - тэатральнэ училищэ дэн Марпэдрабфакын командыштым сорэвноватлышэ командэ состав гыч лукмо. Нинэ командын участник - шамычшт сорэвнованийыштэ йогылыш корно дэнэ коштыныт.

Өнчыкыжым тыгай ситыдымашым ыштыман огыл. Судэйский коллэгий мо сорэвнованийыштэ участвоватлышэ-шамычлан маршрутым сайын умландарыман.

В. Чэгайэв.

Тидэ кэчылаштэ тыгай киносӱрэт-шамыч өнчыкталтыт

Дэкабрь тылзэ пытартышэш Йошкар-Ола йӱкан кинотэатрыштэ „Каро", „Нэустрашимые" да „Сталинское племя" киносӱрэт-шамыч өнчыкталтыт.

Савэльйэв политзаньатым ок эртарэ

„Ӱжара" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыш (Роҥго район) политучобо эртараш пропагандистлан райкомол пропагандист Савэльйэв йолташым пэнгыдэмдэн. Но Савэльйэв йолташ улыжат ик заньатым гына эртарэн.

Райкомол дэч Савэльйэвым пэлитзаньатым эрта рыкташ йодына. **Таныгин.**

Марий хоккэист-шамыч „СССР кубок" розыгрышыштэ участвоватлаш тӱҥалыт

Физкультур паша дэнэ Всэсойузный Комитэт да СССР Совнарком пэлэнсэ спортын рэшэнийышт почэш 1938 ий йанварь тылзыштэ „СССР кубоклан" розыгрыш лийшаш.

Тидэ розыгрышыштэ мэмнан рэспубликын ик хоккэйный командыжэ участвоватлаш тӱҥалэш. Тушто участвоватлаш рэспубликысэ физкультур комитэт „Динамо" общэствын командыжым палэмдэн.

Розыгрыш лиймэшкэ тидэ командэ состав трэнировко сэмын Марпэдинститутын командыжэ дэнэ модаш тӱҥалэш.

Мэмнан рэспубликын хоккэйный командыжэ визымышэ зонышто лийшаш. Тидэ зонышко Московский, Горьковский, Ивановский, Рьазанский, Тульский область шамыч, Татарский, Чувашский, Мордовский да Удмурт АССР командэ-шамыч пурат.

Комсомолэц дэн комсомолышто шогыдымо рвэзэ, ӱдыр йолташ-шамычлан, чыла пионьэр дэн школьник-шамычлан

Большэвик пэчать чыла шэмэр калыклан, кугынь совэт молодьожлан, пионьэр дэн школьник-шамычлан лишыл таҥ лийын шога. Газэт—пашам большэвикла ышташ, культурно канаш да тунэмаш кугун полша. Тыгакак газэт тӱрлӧ кӱлэшан увэр-шамычым эрэак увэртарэн шога.

Моло газэт сэмынак ВЛКСМ Марий Обком дэн Йошкар-Ола горкомын органжэ „Рвэзэ Коммунист" газэтат Лэнин-Сталин партийын пашажэ вэрч, калыкын интэрэсыжэ вэрч пропагандэ дэн агитацийым ышта, совэт молодьожым коммунист шӱлышэш воспитатлаш вэрч кучэдалэш. Большэвик партийлан, тыгакак чыла шэмэр калыклан калык тушман кашакым разоблачитлаш полша.

1938 ийыштэ „Рвэзэ Коммунист" газэт комсомолыш пураш шонышо рвэзэ, ӱдыр шамычлан, пионьэр дэн тунэмшэ шамычлан лэнинский комсомолын программ дэн уставшэ нэргэн умландарымашан статьям пэчэтлаш тӱҥалэш. Тыгакак возаш тӱҥалшэ самырык писатэль, поэт, йункор-шамычын возымо ойлымаш, почэламут, очэрк шамычым шукырак пэчэтлаш тӱҥалэш. Лӱмын сылнымутан литэратур страницэ пэчэтлалташ тӱҥалэш.

Сталинский Конституций нэргэн, антирэлигиозно тэмэ дэнэ лӱмын пропагандистский статьа шамыч пэчэтлалташ тӱҥалыт.

Кажнэ самырык пропагандист, агитатор-шамыч, комсомол актив дэн комсомолэц, нэсойузный рвэзэ дэн ӱдыр-шамыч, „Рвэзэ Коммунист" газэтым налза, лудса, шарыза!

Школлаштэ пагалымэ туныктышо йолташ-шамыч, пионьэр дэн школьник шольо-шамыч, марий комсомол организацийын газэтым—„Рвэзэ Коммунистым" налза, лудса, шарыза!

1938 ийыштэ „Рвэзэ Коммунист" газэт тылзылан 12 номэр лэкташ тӱҥалэш. Акшэ шэргэ огыл, шулдо:

Ик тылзылан—50 коп.
Пэл ийлан—3 тэнгэ.
Ик ийлан—6 тэнгэ.

Подпискым сойузпэчатьын чыла район пӧлкаштыжэ, почто отдэлэньэ дэн агэнствылаштэ, письмоносэц-шамыч дэнэ ыштэн кэртыда. Тыгакак рэспублик сойузпэчать пӧлкаштэ, „Марий Коммун" издатэльствыштэ ышташ лийэш.

„Рвэзэ Коммунист" рэдакций дэн Рэспублик сойузпэчать.

БРИГАДИР РЬАБИНИН

МУЧАШ

кэрт, — манэш Рьабинин йолташ.

Рӓбинин кузэ ойла, тугак ышта. Тудын мутшо дэн пашажэ ок ойырло. Рьабинин пала, мом ыштыман. Тудо тракторым өнча, трактористка-шамычым пэклана. Пашаштэ кӱрылтыш ынжэ лий—тидэ эн важнэ.

Полшымылан, туныктымылан трактористка-шамыч Рьабининым йӧратат, уважатлат. Тудын ойым колыштыт, кӱштымыжым шуктат. Садланак бригадэ ик чумыр, спайанэ пашам ыштэн. Садланак показатэльжат пэш кугу.

—Шкэ ӱмбакына налмэ обйазатэльствым мэ тӱрыс шуктэн улына. Тэний мэ кок трактор дэнэ 2800 гэктар мландым куралын улна. 2400 килограмм горючийым аныклэн улына,—манэш Рьабинин йолташ.

—Тынар куралмаш,—умбакыжэ ойла тудо— тыгай сэҥымаш куштылгынак лийын огыл. Пашаштэ йатыр нэлыжат, йӧсыжат пэрнэн. Калык тушман,—троцкист, буржуазнэ националист, врэдитэль кашак мэмнан пашанам кӱрлаш тӧчышт. Мэмнан Роҥго МТС-ыштэ калык тушман шамыч: мэханик—Румьанцэв, завхоз Отмахов, да моло-шамычат мэмнан бригадын пашажым кӱрлаш тӧчышт. Нуно подшипник-шамычым млаина локтыл пуэныт. Моло ужашымат кэлшыдымым, шукшым шындылыныт. Но комсомолэц Рьабинин тидэ нэлымат сэҥэн.

Большэвик партий вуйлатымэ дэнэ тушман кашакым разоблачитлымэ.

* * *

Октябрь рэвольуцын кокло ий тэммэ пайрэм годым Роҥго МТС пашам сайын ыштымыжлан, рэспубликыштэ пэрвой вэрыш лэкмыжлан Рьабининым патэфон дэнэ прэмироватлыш. Моло трактористка-шамычат тӱрлӧ ӱзгар да окса дэнэ пӧлэклалтыч.

Рьабининын бригадыжэ тидым заслужитлэн. Тудо тидын дэнэ моктавэн кэртэш. Рьабинин шкэжэ тэний 1050 трудодэным ыштэн.

— Мый,—манэш йывыртэн Рьабинин йолташ,—тэний 8400 килограмм киндым налам. Тиддэч посна 2625 тэнгэ окса лэктэш. Горьучий аныклымылан 182 тэнгэм налынам. Район йал озанлык выставкыштэ сай показатэль пумылан мылам 200 тэнгэм пуышт. Тыгак Роҥго МТС 600 тэнгэ-нарэ пуэн. Тэний трактористкавлак совэщаний годым 100 тэнгэм налынам. Адак бригадир пашалан 60 тэнгэ гыч 360 тэнгэм налынам. Чылажэ мый тэний 4067 тэнгэ оксам да 525 пуд киндым налам.

Пашаш пижам гын, шукташак тыршэм. Альэ шинчымашэм шагал. Шинчымашэм шуко лийэш гын, өтүнь элланчупэсам өнчыктэна ыльэ. Тунэмаш, тунэмаш кӱлэш. Тэний тунэмаш комвузыш пурынэм. Тидэ мыйын шонымашэм. Тунэмын угыч пашаш шогалаш—тидэ мыйын өнчылно шогышо пашам. Тидым мый шуктэм!—пэнгыдын ойла Рьабинин йолташ.

Макс Майн.

Отв. рэдактор—Г. М. ЭРСКИН.

Упол. Марлита А-571. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ М. К.